Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Directoraat-Generaal Politie en Veiligheidsregio's

Datum
2 december 2021

Internationale politiesamenwerking

Bijlage nummer	3
Horend bij	Tweede Halfjaarbericht Politie 2021

In mijn brief van 4 juli 2019 heb ik u mijn visie op internationale politiesamenwerking geschetst met daarin een strategische agenda.[1] Deze agenda staat ten dienste van de aanpak van georganiseerde en ondermijnende criminaliteit. In deze paragraaf geef ik een opsomming van nieuwe Europese voorstellen die van belang zijn voor de politie en tevens van de belangrijkste ontwikkelingen op het terrein van internationale politiesamenwerking.

Samenwerking binnen de Europese Unie
De Europese Commissie heeft aangekondigd op 8 december een Schengenpakket te zullen presenteren. Dit pakket zal bestaan uit een herziene Schengengrenscode en de zogenoemde EU politiesamenwerkingscode. Deze laatste zal naar verwachting bestaan uit een voorstel voor een Richtlijn die ziet op de modernisering van informatie-uitwisseling en communicatie en van het huidige Zweeds Kaderbesluit.

Daarnaast zal de Europese Commissie mogelijk een Aanbeveling van de Raad voorstellen inzake grensoverschrijdende operationele samenwerking op het gebied van rechtshandhaving. Deze aanbeveling zal waarschijnlijk naast grensoverschrijdende achtervolgingen, observaties en patrouilles ook onderzoeksinstrumenten beslaan. Bij het Schengenpakket zal naar verwachting ook een voorstel voor de modernisering van de Prüm Besluiten aangaande de uitwisseling van DNA-profielen, vingerafdrukken en voertuiggegevens worden gepresenteerd. Zodra de voorstellen bekend zijn gemaakt, zal uw Kamer middels BNC Fiches hierover worden geïnformeerd.

De Nederlandse politie en andere Nederlandse opsporing- en handhavingsorganisaties evenals het Openbaar Ministerie hebben ook in het voorbije jaar en in de afgelopen maanden actief bijgedragen aan de Europese operationele aanpak van door de EU geprioriteerde criminele fenomenen. Deze aanpak die wordt uitgevoerd in EMPACT-verband (European Multidisciplinary Platform Against Criminal Threats) levert vele opsporingsonderzoeken, aanhoudingen, inbeslagnames van drugs en andere illegale goederen en financiële middelen op en voorkomt verdere uitbuiting van mensen door de bestrijding van mensensmokkel en mensenhandel. Ook wordt een vuist gemaakt tegen cybercriminaliteit en het tegengaan van cyberaanvallen. Bijgesloten de resultaten van 2020: https://www.consilium.europa.eu/media/50206/combined-factsheets.pdf. In 2021 is

[1] Kamerstukken II, 2019-2020, 29628 nr. 895.

door de EU ministers van Justitie en Binnenlandse Zaken ingestemd met een nieuwe cyclus van vier jaren van de aanpak op basis van door haar vastgestelde prioriteiten die mede bepaald werden aan de hand van het EU dreigingsbeeld inzake zware en georganiseerde criminaliteit van Europol (SOCTA).

Met betrekking tot Europol, zoals op nationaal niveau debat bestaat over de juiste balans tussen enerzijds de belangen van rechts- en openbare ordehandhaving en anderzijds de belangen van privacy en gegevensbescherming, zo heeft zo'n gesprek ook plaats tussen Europol en de Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS). Dit gesprek spitst zich toe op het proces voor het kunnen aanvangen van geautomatiseerde gegevensanalyse, dataretentie en op de vraag of de huidige Europolverordening voldoende rechtsbasis biedt om grote datasets te verwerken. Door onder andere de technische complexiteit van het vraagstuk, met vereisten aan zowel opsporings- als waarborgzijde, laat een werkbaar proces zich niet gemakkelijk vinden.

Europol is in staat om hoogwaardige instrumenten te ontwikkelen die nodig zijn voor de analyse van bulkdatasets. Zulke instrumenten zijn nodig voor de ondersteuning van complexe en grote strafrechtelijke onderzoeken – zoals van Nederland - naar bijvoorbeeld de versleutelde communicatie van veelal transnationaal opererende, ondermijnende criminelen (E.g. ANOM, OTF Greenlight/Trojan Shield en Encrochat/EMMA). Doordat zulke onderzoeken slachtoffers en verdachten uit meerdere (Europese) landen herbergen, is samenwerking tussen de opsporingsautoriteiten van deze landen noodzakelijk. Europol kan zulke samenwerking faciliteren en daarbij een hoogwaardig instrumentarium voor operationele gegevensanalyse bieden dat tegelijkertijd onder strikte controle staat van zowel interne als externe toezichthouders.

Samenwerking in multilateraal verband

Interpol – International Criminal Police Organization

Voor het eerst sinds 2019 vond van 23 tot 25 november een Algemene Vergadering van INTERPOL plaats, ditmaal in Istanbul. De agenda bevat veel bedrijfsvoeringszaken, zoals Interpol's Strategisch Kader 2022-2025, en de verkiezing van nieuwe leden voor de Raad van Toezicht.

INTERPOL is een apolitieke, technische samenwerkingsorganisatie voor opsporings- en handhavingsorganisaties in haar lidstaten en dient dat apolitieke karakter ook te behouden. De Nederlandse politie heeft daarom ook het afgelopen jaar bijgedragen aan het verder versterken van INTERPOL haar juridische raamwerk en nalevingsmechanisme, door deel te nemen aan INTERPOL-bestuursorganen en aan de specifiek daarvoor opgerichte werkgroepen van de Algemene Vergadering. De organisatie heeft inmiddels 194 lidstaten en hoopt dit jaar tijdens de Algemene Vergadering de Federale Staten van Micronesië als 195e lid te kunnen verwelkomen.

Met de aanbeveling voor een mandaat voor onderhandelingen over een samenwerkingsovereenkomst tussen de EU en Interpol wordt door de Europese Commissie beoogd om tevens te voorzien in versterkte samenwerking en informatie-uitwisseling tussen de EU als geheel enerzijds en Interpol anderzijds[2]. Het mandaat is inmiddels aangenomen. Daarbij zijn de voorgestelde bevoegdheden van de toegang van de beveiligingsdiensten van EU-organen tot Interpoldatabanken en het notificeren van EU-*laissez-passers* in de Interpoldatabank, waarover het kabinet vragen omtrent hun noodzaak heeft gesteld, verwijderd.[3] De onderhandelingen tussen de Commissie en Interpol zijn nog niet gestart.

[2] BNC-fiche: aanbeveling mandaat onderhandelingen samenwerkingsovereenkomst EU-Interpol (Kamerstuk 22 112, nr. 3115)

[3] Council Decision (EU) 2021/1312 of 19 July 2021 authorising the opening of negotiations for a cooperation agreement between the European Union and the International Criminal Police Organization (ICPO-INTERPOL).

Samenwerking met de buurlanden en in Benelux verband
Zoals in de visie op internationale politiesamenwerking (Kamerstuknummer 29 628, nr. 895) is aangekondigd, wordt gewerkt aan het verdiepen van bilaterale grensoverschrijdende politiesamenwerking met de buurlanden. De politiesamenwerking met de buurlanden dient in beginsel mogelijk te zijn als ware er geen grenzen. Die zijn er immers tussen ons en de buurlanden ook niet of nauwelijks meer in het sociaal en economisch verkeer, maar ook niet voor criminele organisaties en criminaliteit. Grenzeloze samenwerking in de aanpak van criminaliteit en ondermijning is dus het beleidsdoel.

De realiteit in de grensstreken en het transnationale karakter van de georganiseerde criminaliteit noopt tot samenwerking die structureel is, en niet slechts bestaat in een reactie op incidenten. Van de gewenste, structurele gelegenheidsstructuur voor samenwerking is sprake als politie-eenheden aan weerszijden van de grenzen elkaar kunnen vinden op zowel de grote thema's die vanuit de fenomeengerichte aanpak geprioriteerd zijn, als op de kleinere thema's die in de grensgebieden spelen, zoals de commune delicten. Het ontwikkelen van een gezamenlijke integrale aanpak van criminaliteit met de buurlanden is een middel om bestuur, uitvoeringsorganisaties, private partners en het maatschappelijk middenveld over de grens te kunnen laten samenwerken, zowel op repressief als op preventief gebied. Binnen dit bredere kader dient politie operationeel zonder hindernissen te kunnen samenwerken, informatie te kunnen uitwisselen en met elkaar te kunnen communiceren. Voorbeelden zijn de gemeenschappelijke bureaus Dinxperlo-Süderwick en Baarle Hartog-Baarle Nassau.

In dit kader beoogt het nog in werking te treden herziene Benelux politie verdrag de bestaande samenwerking tussen de politiediensten van de Benelux-landen verder te intensiveren, procedures te stroomlijnen en te vereenvoudigen. De mogelijkheden worden in vergelijking met het huidige Benelux politie verdrag uitgebreid met het oog op een nog nauwere samenwerking inzake de handhaving van de openbare orde en veiligheid en de voorkoming, verstoring, en de opsporing van strafbare feiten. De uitbreiding van de grensoverschrijdende samenwerking ligt op het gebied van informatie-uitwisseling, te weten de rechtstreekse toegang tot elkaars politiedatabanken tijdens gezamenlijke acties en in gemeenschappelijke politieposten en uitwisseling van ANPR-gegevens volgens het eigen geldende recht. Het herzien Verdrag verruimt bovendien de mogelijkheden tot grensoverschrijdende achtervolging en het verruimt de opsporingsbevoegdheden van politieambtenaren van de Benelux. Zo zal een rechtmatig ingezette achtervolging in het eigen land kunnen worden voortgezet over de grens, zonder de drempels voor strafbare feiten die de huidige regeling kenmerken. Nieuw in het Verdrag is ook dat een politieagent onder bepaalde voorwaarden grensoverschrijdende opsporingshandelingen kan uitvoeren, zoals het horen van een getuige. In geval van een crisissituatie, kunnen voortaan speciale politie-eenheden grensoverschrijdend optreden. Uw Kamer heeft de nota naar aanleiding van het verslag (35692, nr. 6) en de nota van wijziging (35692, nr. 7) behorende bij de goedkeurings- en uitvoeringswet Benelux-politieverdrag op 23 november 2021 ontvangen.

Samenwerking binnen het Koninkrijk
De politiekorpsen binnen het Koninkrijk hebben sinds 2016 de samenwerking geïntensiveerd, door een gezamenlijke verklaring te ondertekenen met steun van het ministerie van Justitie en Veiligheid, die beleidscapaciteit en financiële middelen beschikbaar heeft gesteld. Er wordt nu gewerkt aan het verankeren van deze reeds bestaande langdurige samenwerking met de Nederlandse politie en het ministerie. Een belangrijke ontwikkeling die heeft plaatsgevonden de afgelopen 2 jaren, is de doorontwikkeling van de informatie coördinatie in het Caribisch deel van het Koninkrijk. Dit geldt niet alleen ten aanzien van de lokale informatie knooppunten alsook de ontwikkeling van het interinsulaire informatie knooppunt gefaciliteerd door het Recherchesamenwerkingsteam. De informatie-uitwisseling met de Nederlandse

politie speelt hier een belangrijke rol. Het plan dat hierover is opgesteld, zal de komende periode worden geïmplementeerd.

In 2020 is een portefeuillehouder regionale politiesamenwerking aangesteld met een duidelijke verbeteragenda om de samenwerking met verschillende partners in de regio en met Nederland -waaronder het ministerie van JenV en de Nederlandse politie- te versterken en te optimaliseren. De portefeuillehouder regionale politiesamenwerking is gekoppeld aan het College van Korpschefs.[4]

Voor de aanpak van ondermijnende criminaliteit komen per 2022 oplopend tot 2025 structureel extra financiële middelen vrij voor onder andere het Recherchesamenwerkingsteam om de aanpak van ondermijning te intensiveren op Curaçao en uit te breiden naar Aruba. Daarmee wordt een evenredige aanpak van ondermijning in het Caribisch beoogd en vanaf 2025 bewerkstelligd.

Door de geïntensiveerde aanpak van grensoverschrijdende ondermijnende criminaliteit in het Caribisch deel van het Koninkrijk en met de uitwerking van een Koninkrijksstrategie door de Nederlandse politie worden zo Koninkrijksbreed barrières opgeworpen (upstream disruption). Hiermee wordt een integrale informatie positie opgebouwd en wordt bijgedragen aan het Koninkrijk weerbaarder te maken tegen grensoverschrijdende ondermijnende criminaliteit (afkomstig uit o.a. Latijns Amerika).

Korps Politie Caribisch Nederland (KPCN)

Sinds 10-10-10 zijn de omvang van de bevolking van de BES eilanden en het toerisme toegenomen. Hiermee zijn ook veranderingen opgetreden met betrekking tot de criminaliteit op de eilanden. De afgelopen jaren is daarom in het kader van de verdere ontwikkeling en het toekomstbestendig maken van KPCN gewerkt aan een nieuw inrichtingsplan. In januari van dit jaar heeft de gemandateerd Korpsbeheerder zijn goedkeuring aan dit plan verbonden en is financiering gerealiseerd. Met dit plan is KPCN in staat in te spelen op de veranderde situatie ten opzichte van 2010.

Voor het goed functioneren van de hulpdiensten en de crisisstructuur in Caribisch Nederland is de realisatie van een nieuwe meldkamer cruciaal. De realisatie van zowel de fysieke bouw van de nieuwe meldkamer als de aanbesteding van de nieuwe netwerkcommunicatie gaat op korte termijn van start. Het beschrijven van nieuwe werkprocessen en het opleiden van meldkamerpersoneel is reeds in gang gezet en zal bijdragen aan de professionalisering van de hulpverlening.

Internationale plaatsingen
Een van de belangrijkste instrumenten die de politie op het terrein van internationale politiesamenwerking tot haar beschikking heeft om de georganiseerde en ondermijnende criminaliteit aan te pakken, bestaat uit plaatsingen bij multilaterale organisaties en het plaatsen van verbindingsofficieren (liaisons).

In lijn met het concept van "upstream disruption" – het bestrijden van criminaliteit bij de bron- zijn het afgelopen jaar onder meer liaisons geplaatst in Brazilië en Albanië. Ook heeft de managementboard van het Maritime Analysis and Operations Centre - Narcotics (MAOC-N) -waar Nederland met nog zes landen deel van uitmaakt- een Nederlandse kandidaat geselecteerd om de functie van directeur voor drie jaar te bekleden. Hij is per 1 november 2021 gestart. MAOC-N heeft zich als relatief kleine organisatie ontwikkeld tot een succesvolle wereldwijde speler in de bestrijding van drugssmokkel. In de periode 2019-2021 zijn door toedoen van MAOC-N honderden tonnen verdovende middelen inbeslaggenomen met een omgerekende

[4] In het College van Korpschefs hebben de korpschefs van Caribisch Nederland, Curaçao, Sint Maarten en Aruba zitting.

straatwaarde van meerdere miljarden en bijna 350 arrestaties gerealiseerd. Een volledig overzicht van liaisons en internationale plaatsingen van de Nederlandse politie, vindt u in bijlage 3a.

Suriname

Suriname is voor de Nederlandse politie een belangrijk land om mee samen te werken in de strijd tegen verdovende middelen, illegale geldstromen en witwassen. Daarnaast zijn er natuurlijk historische banden tussen de korpsen en is Suriname een belangrijke partner in de regionale samenwerking in het Caribisch gebied. De Nederlandse politie zal ter versterking van de samenwerking en ontwikkeling van Korps Politie Suriname (KPS) de komende jaren een aantal trainingen verzorgen gericht op o.a. leiderschapsontwikkeling van het middenkader, buurtmanagement, recherchevaardigheden en financieel rechercheren. Ook zullen de samenwerkingsmogelijkheden tussen KPS, de Nederlandse politie en de Caribische politiekorpsen(KPA, KPSM, KPC en dan KPCN) nader verkend worden. Ook zal de Nederlandse politie een opleidingstraject voor de leiding van KPS uitvoeren in het kader van een EU-traject. (waarvoor de subsidieaanvraag overigens nog behandeling is).

Memoranda of Understanding - MOU's

De politie sluit Memoranda of Understanding (MoU's) en soortgelijke niet-bindende schriftelijke samenwerkingsafspraken met buitenlandse partners af om de relatie te initiëren, te verbeteren of uit te bouwen ten behoeve van de operationele samenwerking met dat land. Zie in bijlage 3b het overzicht. MoU's richten zich voornamelijk op de uitwisseling van kennis en expertise op het gebied van internationaal georganiseerde criminaliteit. MoU's bieden geen rechtsbasis voor politiële en justitiële informatie-uitwisseling zoals rechtshulpverdragen dat doen In augustus dit jaar heeft de politie een MoU afgesloten met de politie van Dubai. Dit MoU richt zich op samenwerking en de uitwisseling van kennis en expertise op het terrein van opsporing, specifiek ten behoeve van de bestrijding van financieel economische criminaliteit, terrorisme en ondermijnende criminaliteit. In het kader van "upstream disruption" versterkt de politie de samenwerking met de Colombiaanse autoriteiten op het gebied van drugscriminaliteit. Hiertoe is onder andere een Letter of Intent (LoI) afgesloten met de Colombiaanse autoriteiten. In de komende periode wordt eveneens gewerkt aan (aanvullende) MoU's met Brazilië en de Verenigde Arabische Emiraten (VAE).